

NOVICA

gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvari.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XIII.

V Ljubljani v saboto 20. oktobra 1855.

List 84.

Obertnijske skušnje.

Asfodil — nov sadež za žganjarije.

Po gorah Istrije, Dalmacije, Horvaškega *) in na Lombarskem raste neka divja rastlina, asfodil imenovana; iz njenih korenin, ki so zelo enake koreninam tiste cvetlice, ki jo po vertih imamo pod imenom georginija, žgejo po Francozkem in drugod tako dober špirit (alkohol), da je popolnoma enak vinskem cvetu, in zelo prekosi žganje iz krompirja ali žita narejeno. (Glej v prihodnjem „oglasniku“ izpisek kupčijske zbornice). Še več kakor v imenovanih krajih pa raste asfodil ob bregovih Tičina in tudi drugod na Sardinskem, ob desnem bregu spodnje Donave in na Turškem poleg dalmatinske meje. Francozka vlada si na vso moč prizadeva zasaditi te rastline kaj veliko, da bi namestnica bila krompirja, žita in pese za žganjarije.

Ker asfodil po mnogih krajih tako rad divji raste, bi se utegnil tudi zasaditi po tacihi zemljiših, ki dozdaj niso bile za nobeno rabo. Ste pa asfodila dvoje pglavitni sorti: ena cvetè mesca rožnika rumeno (asph. luteus), druga belo (asph. albus); obe se prištevate k večletnemu rastlinju (perennirende Pfl.) Gosp. dr. H. Costa je podaril kmetijski družbi nekoliko teh korenin, ki jih bojo za poskušnjo vsadili gosp. fajm. Zalokar na vertu kmetijske družbe, da bomo vidili, kako se, na priliko, obnaša ta rastlina na pešeni zemlji.

Res bi bilo želeli, da bi se kak sad iznajdel, iz katerega bi se delalo dobro žganje, da bi tako drugi sadeži, ki so namenjeni živežu, le za sam živež ostali. Po vsem, kar se sedaj sliši, je veliko upanje, da bi asfodil utegnil ta zaželjeni sad biti.

Od setve gojzdnega drevja.

Od reznic ali natičev.

(Dalje.)

Da se izredí šumje iz natičev, se jim morajo vsi poganjki, vsi izrastliki pustiti; tako se bodo dobro gosto zarastli in priderževali bodo zemljo ob bregovih. Drugo leto že se začne kaj šib in vej od njih porezovati; dovolj tert, viter in družega šibja se tako pridobi. Rudeča, žolta in mehka ali letna beka naj se sosebno v to porabo odmenite. Po globovnikih in jarkih bo tako gosto šumje prav koristno. Gorjaki take jarke izderajo, da je groza viditi; sterminje in rebri brez ledenice, brez bilce trave ali steblija trave narazen režé, in zemlja in kamenje se po njih doli toči, da jih voda še dalje na njive in senožeti zanaša. Natiči tam zasajeni in ukoreninjeni pa bodo zemljo vezali, in goščava, čedalje bolj zaraščena, bo vderanje in terganje zemlje in kamenja branila; zato naj se med natiči tudi seme zaseje od ige, jelše, jancev.

Tudi visoke ravne drevesa se utegnejo iz natičev izrediti. Kadar se jim ob Ivanji vsi drugi odrastki porežejo, naj se nar lepši odrastek pustí namenjen za visoko drevó. Ob drugi spomladi se tudi

*) Prosimo za slovansko ime, če je kodi znano.

Vred.

štercelj že vsahnjen odreže ali odpili, in tako ti bo poganjk v lepo deblo zrastel, če ga tudi sproti od vsih stranskih izrastkov očiščuješ. Tako naj bi se jelše, za verhovno porabo ne dosti pripravne, visoke priredile, in kaki janci ob potokih, da se reže hrodelj vsako leto na njih. Tudi trepetlika (sivi topol) naj se tako zapase dovolj in gosto na pustih peščenih zlotnih ledinah, ker bi posamna po dobrih senožetih travo zatirala.

S tako lahko opravo se hitro veliko verbja, jagnedov in jelš zaredí, ktere bi dosti zdale overati pomanjkanju lesa; tudi ni skor celó nič stroškov pri tem; sej natičev od trepetlike, jancev in bele beke se lahko dovolj dobí; pa če bi ravno se kaj potrosilo za to, se že splačajo stroški.

Sadba z drevjičem.

Veče oprave in stroške pa prizadeva presajanje mladega drevjiča s koreninami. Zasadijo se v nekterih okoljšinah veliki prostori z drevjem. Pa če je le mogoče drevje s posetvo zarediti, deržimo se te. Vendar kakšenkrat utegne potrebno biti drevjiče zasaditi v sledečih okoljšinah:

Pervič: če po posetvi, in kadar že klice zrastejo, kaki goli prostori ali plešine ostanejo, je treba drevjiča saditi po njih, da se mladje povsod enake visokosti priredí, in da uno že odraščeno kasneje posejanega ne zatara.

Drugič: tudi po tem namenu, da bi hrastove logice pri nas popravili ter njihove plešute in goline s hrastičjem in drugimi koristnimi drevesi zasadili, zlasti pa tam, kjer je že nekaj redkega mladja pod stariimi drevesi zrastlo, da bo vse mladje enako in gosto povsod.

Tretjič: Zasadili bomo pašišča z odraščnim drevjičem tiste, na katerih se ne more brez paše izhajati, pa prostora ni, da bi se za posetvo kaj odločilo.

Poslednjič: če bi kak gospodar vidši drugod lepo mladje zasajenega drevja želel, da bi tudi sam sebi in na lastni zemlji kak logic si zaredil, in kmali že odraščeno mladje imel, tak naj si drevjiča zasadi, in imel bo, česar želi. Tudi kaka soseska bi utegnila, da bi si naredila hitreje veči log zraven posejanega prostora, drevjiče zasaditi kolikor želi. Sajenci bi se utegnili iz gošče vzeti, ki je izrastla iz semena; tako ne bi bilo nobenega stroška, le dela je enmalo več, pa tudi drevja bi več bilo in enacega unemu, že pred tremi ali štirimi leti posejanemu.

Da se drevna zasadba v vseh teh okoljšinah dobro izpelje, hočemo povedati tu, kako naj se opravi vse to. (Dalje sledí.)

Iz pariške razstave

gledé na razpostavljene kmetijske pridelke.

4.

V dunajskem časniku „Oesterr. Zeit.“ smo brali te dni popis tistih kmetijskih pridelkov, ki so jih različne dežele našega cesarstva v pariško razstavo poslale.